LAUSUNTO

3.6.2025

Suurivaliokunta
suv@eduskunta.fi
Eduskunta

Viite: EJ 2/2025 vp jatkokirjelmä asiaan E 31/2024 vp Valtioneuvoston selvitys: E-kirje - Ennakkovaikuttaminen tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen (2028–)

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y. kiittää mahdollisuudesta kommentoida Suomen ennakkovaikuttamista EU:n monivuotisen rahoituskehyksen (MFF) valmistelussa. MFF on oleellinen työväline, jolla ohjataan sektorikohtaista EU-politiikkaa tulevalle vuosikymmenelle. Suomi tekee järjestelmällistä ja määrätietoista työtä oman asemansa puolustamiseksi EU:n rahoituskehyksessä.

EU:n maatalous- ja maaseuturahoituksen perusta tulee jatkossakin pohjautua kahden pilarin malliin ja kansalliseen osarahoitusmahdollisuuteen. CAP:n vaikuttavuuden ylläpito edellyttää nykyistä suurempaa maatalousbudjettia, koska inflaatio on syönyt merkittävän osan CAP-rahoituksen ostovoimasta. MTK korostaa, että maataloutta on voitava harjoittaa kannattavasti kaikissa unionin alueilla. Suomen luonnonolosuhteet huomioiden MTK tavoittelee mahdollisimman korkeaa saantoa ja suoria tukia tulisi kohdentaa nykyistä vahvemmin aktiivisille tuottajille, esimerkiksi kasvattamalla tuotantoon sidottujen tukien osuutta. MTK pitää tärkeänä perheviljelmäpohjaista maataloutta ja on valmis tarkastelemaan erilaisia rahoitusmalleja. Mahdolliset menetykset EU-rahoituksessa on kompensoitava täysimääräisesti kansallisin varoin ruokaturvan varmistamiseksi.

EU:n komissio on tänä kesänä antamassa oman esityksensä unionin rahoituskehyksestä tulevalle ohjelmakaudelle. Julkisuudessa liikkuneiden tietojen mukaan komissio suunnittelee isoja muutoksia sekä itse kehykseen että sen rakenteisiin. Samassa yhteydessä ollaan julkaisemassa esitys seuraavan kauden maatalouspolitiikasta (CAP). MTK kantaa syvää huolta maatalous- ja maaseutupolitiikan rahoitustarpeiden huomioimisesta kehyksessä.

EU:lla on tällä hetkellä paineita turvallisuusbudjetin kasvattamiseen. Eurooppa elää epävakaata aikaa Venäjän Ukrainassa jatkaman hyökkäyssodan sekä USA:n arvaamattoman kauppapolitiikan seurauksena. EU:n mahdollinen laajentuminen aiheuttaisi lisäksi häiriöitä elintarvikemarkkinoilla. Näissä olosuhteissa on erityisen tärkeää, että EU:n maatalouspolitiikkaa tuetaan riittävällä rahoituksella. On muistettava, että oma ruoka on keskeinen osa puolustusta ja turvallisuutta.

Komission puheenjohtaja von der Leyenin linjausten mukaisesti EU:n on parannettava maanviljelijöiden ja maaseutualueiden elämänlaatua ja toimeentuloa. Linjauksissa korostetaan, että viljelijöiden on saatava oikeudenmukaiset ja riittävät tulot markkinoilta, ja EU:n talousarvio ja yhteinen maatalouspolitiikka on kohdennettava niin, että kannustimien, investointien ja sääntelyn välillä on oikea tasapaino. MTK kannattaa näitä yleisiä linjauksia.

Maatalouden ja aluepolitiikan osuus budjetista on pienentynyt kolmasosaan 1990-luvun tasosta. Maatalous- ja luonnonvara-alalle lasketaan nyt kohdistuvan 23–25 prosenttia budjetista. MTK edellyttää, että maatalouden suhteellinen osuus EU-budjetissa on säilytettävä

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

inflaatio huomioiden. MTK huomauttaa, että lisäksi ennallistamisasetuksen toimeenpano jäsenmaissa vaatii lisävaroja myös EU:lta. Tätä rahaa ei voida ottaa maatalousbudjetista.

EU:n maatalous- ja maaseuturahoituksen tulee jatkossakin perustua kahden pilarin malliin. Tukea tarvitaan myös jatkossa toimeentulon turvaamiseksi. Erityisesti pilarin II vaikutukset ovat olleet Suomessa merkittäviä ja toimivia. Viljelijät ja metsänomistajat tarvitsevat selkeitä kannustimia ilmasto- ja ympäristötoimien toteuttamiseen sekä uusien säädösten, kuten eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten, täyttämiseen.

Maaseudun yritykset tarvitsevat vakaan ja pitkäjänteisen toimintaympäristön. Esimerkiksi 5+5-vuotinen rahoituskehys tarjoaisi parempaa tasapainoa ja soveltuisi erityisesti suuriin investointeihin. Lisäksi tarvitaan tehokkaita rahoitusvälineitä. MTK:n mielestä uusia EU-rahoitusmalleja tulisi kehittää vain, jos ne ovat kustannustehokkaita ja huomioivat aidosti myös jäsenvaltioiden kansalliset painopisteet.

MTK tukee ehdotuksia lisätoimista EU:n itärajan vahvistamiseksi Eastern Border -rahoitusvälineen kautta. Tällä on merkitystä alueellisen turvallisuuden lisäksi myös elinkeinotoiminnan jatkuvuuteen

On hyvä muistaa aina, että maatalouspolitiikalla ja koheesiolle on keskeinen rooli aina laajentumisen yhteydessä, myös seuraavilla kierroksilla. Ukrainaan kytkeytyvät budjettihaasteet ovat suuria, on sitten kysymys jälleenrakentamisesta tai yhteensovittamisesta EU:n maatalouspolitiikkaan jäsenyysprosessin osana. Edellisellä laajentumiskierroksella laajentuminen tehtiin silloisen maatalousbudjetin sisällä. Tällä kertaa siihen ei ole mahdollisuuksia, koska se merkitsisi merkittäviä leikkauksia suoriin tukiin. Laajentumista ei voida tehdä EU-viljelijöiden kustannuksella.

Muutama tekstihuomio, joita suuri valiokunta voisi ottaa lausunnossaan esille. Osa huomioista koskee johdantotekstiä, osa nykyistä kantaa sekä osa ennakkovaikuttamiskantojen tarkennuksia.

Suomi pitää tärkeänä, että tulevaa rahoituskehystä tarkastellaan kokonaisuutena. Suomi pitää välttämättömänä EU-rahoituksen painopisteiden priorisointia. **Komission ohjelmassa prioriteetteinä on niin tulevia kuin nykyisiä haasteita, joista maatalous on tärkeä kokonaisturvallisuuden perusta.** Suomi katsoo, että varoja tulisi kohdentaa nykyistä vahvemmin valittujen strategisten prioriteettien mukaisesti. Lisäksi on tärkeää varmistaa EU-rahoituksen nykyistä vahvempi yksityistä rahoitusta vivuttava vaikutus.

Tuleva monivuotinen rahoituskehysehdotus (2028-)
****
Komission alustavassa ajattelussa tulosperusteisuus sovellettaisiin ennen kaikkea jäsenvaltioille suoraan kohdentuvaan rahoitukseen (ns. kansalliset kirjekuoret kuten maatalous, koheesio ja sisäasioiden rahastot). Alustavien tietojen mukaan rahoituskehyksen jäsenvaltioille suoraan kohdennettavan rahoituksen osalta jäsenvaltio laatisi suunnitelman, jonka mukaisesti rahoitusta ohjattaisiin. Tulosperusteisessa mallissa maksatukset eivät perustuisi toteutuneisiin kustannuksiin, vaan tapahtuisivat suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja välitavoitteiden saavuttamisen perusteella. **Yksinkertaistamisen ja joustavuuden kannalta nykyisen kaltaiset CAP-suunnitelmat ovat aivan liian yksityiskohtaisia toteuttamaan suunnittelu tavoitetasolla.**

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

Komission mukaan tulevan rahoituskehyksen tulisi sisältää nykyistä enemmän joustavuutta, jotta pystyttäisiin paremmin kehyskauden aikana vastaamaan ennakoimattomiin tarpeisiin (kuten talouskriisit tai luonnonkatastrofit) tai rahoittamaan uusia painopisteitä muuttuvaan globaaliin toimintaympäristöön sopeutumiseksi ja EU:n strategisten intressien edistämiseksi. **Tulevaisuuden painopisteet eivät aina ole välttämättömästi uusia, kuten ruuantuotannon resilienssi.** Jopa keskusteluissa samanmielisten jäsenvaltioiden kanssa (nk. nettomaksajat) on aiempaa vahvemmin korostunut tarve uudenlaiselle joustavuudelle.
*****
Osana tulevaa rahoituskehyskokonaisuutta kuitenkin määritellään mistä ohjelmista, millä ehdoin ja missä laajuudessa ennallistamistoimia voitaisiin rahoittaa EU-varoin. Suomelle kohdistuu asukaslukuun suhteutettuna korkeimmat ennallistamistoimien kustannukset. Ottaen huomioon Euroopan muuttunut toimintaympäristö ja siitä johtuvat uudet haasteet, on odotettavissa, että tulevassa rahoituskehysehdotuksessa esitetään merkittävää kehyksen rakenteen sekä rahoitusohjelmien uudistamista. **Tulevassa toimintaympäristössä mm. CAP-rahoituksen uudet haasteet eivät mahdollista varojenkäyttöä ennallistamiseen. Ennallistamistavoitteita pitää ensimmäiseksi sopeuttaa käytettävissä oleviin varoihin ja vasta sitten arvioitava kustannusten jakautumista eri välineille.** Käytännössä tämä tarkoittaisi myös muutoksia mm. EU-rahoituksen kohdentumista määrittäviin varojenjakokriteereihin ja muihin perusperiaatteisiin. Tämä voisi merkitä jäsenvaltioiden saantojen osalta merkittäviäkin muutoksia.

Suomen kanta
*****
Suomi pitää tärkeänä EU-rahoitusohjelmien uudistamista vastaamaan paremmin EU:n tulevia haasteita. Osana tulevaa rahoituskehystä Suomi suhtautuu avoimesti tulosperusteisten mallien tarkastelemiseen rahoituksen eurooppalaisen vaikuttavuuden vahvistamiseksi. **Mm. CAP-rahoituksen tulosperusteisuudessa Suomi on tähän asti tukeutunut tutkimuksen osoittamien toimenpiteiden promovointiin, mikä on edelleen yksinkertaistamisen tavoitteen mukaisesti perusteltua.**
*****
Suomen ennakkovaikuttamiskantoja tarkennetaan seuraavasti:
*****
Lisäksi Suomi korostaa, että muuttuvassa toimintaympäristössä rahoituskehyksen joustavuutta tulisi lisätä, jotta kehyskauden aikana kyettäisiin oikea-aikaisesti ja tehokkaasti vastaamaan mahdollisiin kriiseihin ja muihin ennakoimattomiin tarpeisiin, mukaan lukien mahdollisten uusien painopisteiden rahoittaminen. **Suverenity fund on näistä yksi kauppapolitiikan aiheuttamien ongelmien hoitoväline (Mercosur-sopimus).**

Osana ennakkovaikuttamista Suomi katsoo, että etenkin jäsenvaltioille suoraan kohdistuvan rahoituksen tulosperusteisuus vahvistaisi EU-rahoituksen vaikuttavuutta varsinkin investoinneissa sekä toisi mahdollisia tehokkuushyötyjä EU-varojen toimeenpanossa. Suomi kiinnittää erityistä huomiota tulosperusteisuuden käytännön toimivuuden haasteisiin, etenkin asetettavien tavoitteiden mitattavuuden ja niiden läpinäkyvyyden sekä hallinnollisen taakan osalta. **Mitattavuuden yksi esimerkki on maatalouspolitiikan vaikuttavuuden arviointi, kun tavoitteena on ollut tutkimuksenosoittamien toimenpiteiden seuraaminen eikä yksittäisen tilan tasolla muutosten seuranta. Se olisi liian kallista suhteessa vaikuttavuusanalyysin hyötyihin.**
*****
Suomi pitää tarkoituksenmukaisena, että ennallistamisasetuksen toimeenpanoon kohdennettaisiin nykyistä enemmän rahoitusta tulevassa rahoituskehyksessä. **Ensisijaista on**

mitoittaa ennallistamisen tavoitteet käytettävissä oleviin varoihin. ~~Kuten nykyiselläänkin,~~ Ennallistamistoimien EU-rahoituksessa tulisi olla mahdollista hyödyntää laaja-alaisesti eri välineitä.

*****

Ennakkovaikuttamisen viime vaiheessa ja etenkin tulevissa rahoituskehysneuvotteluissa tulisi arvioida kokonaisvaltaisesti ja strategisesti Suomen tavoitteita sekä niiden merkitystä Suomen kokonaissaantojen ja maksujen näkökulmasta. **Maatalous- ja maaseutupolitiikka ovat tähän asti olleet Suomelle positiivista rahavirtaa tuottavia rahoitusvälineitä.** Erityistä huomiota tulisi kiinnittää Suomen ainutkertaiseen asemaan itäisenä ulkorajavaltiona ja samalla EU-budjetin nettomaksajana.

Maatalouspolitiikka

*****

Yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksen rakenteen osalta on vielä avoinna, kuuluisivatko suorat tulotuet (pilari I) ja/tai maaseudun kehittämisrahoitus (pilari II) ensimmäisen pääotsakkeen jäsenvaltiokohtaisten suunnitelmien alle. Alustavien tietojen mukaan olisi mahdollista, että suorat tulotuet säilyisivät omana kokonaisuutenaan. **Jo politiikkaprioriteettien kannalta on oleellista, että kaikkiin prioriteetteihin käytetyt varat ovat läpinäkyvästi seurattavissa.**

Jäsenvaltiokohtaisten saantojen määräytyminen pohjautuu pitkälti jo ennen Suomen EU-jäsenyyttä muotoutuneisiin käytäntöihin. Saannot eivät määräydy suoraviivaisesti tiettyjen varojenjakokriteerien perusteella, vaan CAP-rahoitus kohdennetaan jäsenvaltioille kokonaissaantoina eli maakohtaisina ”kirjekuorina”. **Suomi on tähän asti pystynyt hyödyntämään kansallisia kirjekuoria tehokkaasti, jolloin nettorahoituksen osuutta on pystytty alentamaan.**

Suomen kanta

*****

Suomi tunnistaa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksen kansallisen merkityksen ja suhtautuu avoimesti erilaisiin rahoitusratkaisuihin maatalousrahoituksen uudistamiseksi, esimerkiksi hyödyntämällä kansallisia osarahoitusosuuksia myös I pilarissa säilyttämään suorien tukien taso tuensaajien näkökulmasta. **Tuotantopanosten inflaatio on syönyt merkittävän osan CAP-rahoituksen vaikuttavuudesta, mikä tarvitsee korjauksen. Osarahoitus on oleellinen osa jo nykyistä maaseudun kehittämistä (II pilari).** Mahdollisten kansallisten osarahoitusosuuksien tulee perustua jäsenvaltioille yhteisiin sääntöihin ja periaatteisiin, jotta kilpailu sisämarkkinoilla ei vääristy.

Suomen ennakkovaikuttamiskantoja tarkennetaan seuraavasti:

Suomi korostaa, että EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa tulisi olla riittävät erityisjärjestelyt, jotka mahdollistaisivat kannattavan ja kestävän tuotannon jatkumisen Suomen kaltaisessa luonnonolosuhteiltaan haastavassa maassa. Ruoantuotannon turvaaminen on tärkeää myös **Suomen kokonaisturvallisuutta** huoltovarmuuden näkökulmasta.

Lisäksi Suomi pitää tärkeänä edistää perheviljelmäpohjaista maataloutta osana tulevaa yhteistä maatalouspolitiikkaa **ja siihen liittyviä toimia maatilojen sukupolvenvaihdosten tukemiseen.**

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

LAUSUNTO

3.6.2025

Ennakkovaikuttamisen osana Suomi on valmis tarkastelemaan avoimesti erilaisia malleja rahoitusrakenteen ja ohjelmamallien uudistamiseksi EU:n tulevan maatalousrahoituksen osalta, huomioiden kuitenkin yhteisen **terveen sisämarkkinan ja** maatalouspolitiikan tavoitteet.

Suomi katsoo, että mahdollisessa uudessa rahoitusrakenteessa viljelijöiden tulonmuodostukseen keskeisesti vaikuttavat tuet tulisi ensisijaisesti säilyttää omana kokonaisuutenaan niiden ollessa Suomessa merkittävä viljelijöiden tulotasoa ja tuotantoa ylläpitävä tekijä. **Maatalous on yksi komission prioriteetti ja luonnollisesti siihen käytettyä rahavirtaa on seurattava läpinäkyvästi.** Viljelijöiden tulotason näkökulmasta maaseudun nykyisten kehittämistoimenpiteiden Suomelle tärkeitä elementtejä ovat luonnonhaittakorvaus, maatalouden ympäristö- ja ilmastokorvaukset, eläinten hyvinvoinnin tuki, luonnonmukaisen tuotannon edistämisen tuki ja maatalouden investointien tukeminen. Lisäksi Suomen tavoitteena on, että nuorten viljelijöiden tukea ja omistajanvaihdoksiin kannustavia toimia vahvistettaisiin.

Johan Åberg
maatalousjohtaja

Juha Ruippo
johtaja

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi